

Herman Wijffels: 'Het is tijd voor fundamentele vernieuwing; betere relaties tussen mensen en tussen mens en natuur.' Foto Guus Dubbelman / de Volkskrant

'Geplande coalitie tegen landsbelang'

CDA-prominent Wijffels ziet zijn partij afglijden richting 'PVV-nostalgie'.

Door Caspar Janssen en Michael Persson

Het kan verkeren. Nog geen vier jaar geleden wist Herman Wijffels (68) een kabinet met het CDA te smeden op basis van de beginselen People, Planet, Profit, met daarin naar eigen zeggen 'een sterke ecologische dimensie'. Nu ziet de oud-Rabo-topman, oud-bewindvoerder van de Wereldbank en prominent CDA'er zijn partij afdrijven richting 'restaurantie' en 'PVV-nostalgie'. Het thema duurzaamheid lijkt daarbij verder weg dan ooit. 'Het lijkt erop dat het CDA en de VVD de economie in oude glorie willen herstellen. Ze proberen het oude systeem nog wat scherper te formuleren. Een vruchteloze en kansloze operatie. De financiële crisis heeft juist aangetoond dat het tijd is voor fundamentele vernieuwing, voor een herordening van economische en sociale verhoudingen. Met een betere relatie tussen mensen onderling en tussen mens en natuur.'

Wijffels, de voorganger van Cees Veerman als voorzitter van Natuurmonumenten, zegt dat hij 'gaandeweg tot de conclusie is gekomen dat de beginselen waarop de industriële maatschappij zijn gebaseerd, niet geschikt zijn voor het vervolg van de 21ste eeuw. Sinds de industriële revolutie is de bevolkingsomvang gestegen van 1,5 tot 7 miljard. En ze groeit nog. Al die mensen die zich op een industriële, exploitatieve manier tot de natuur verhouden, dat kan helemaal niet. Niet voor de industrie, niet voor de landbouw, niet voor de energievoorziening.'

Dat is zichtbaar in de Nederlandse

landbouw, vindt Wijffels: 'Agrariërs zitten vast in de oude orde. Er zijn genoeg ondernemers die best anders zouden willen, maar omdat ze uitgewrongen worden door de markt hebben ze geen andere keuze dan dieren mishandelen.'

De verhouding tussen stad en platteland zal fundamenteel anders moeten, aldus Wijffels. 'Waarbij de landbouw duurzaam is, en er meer ruimte komt voor andere activiteiten.'

Maar in de CDA-leiding vindt hij tegenwoordig maar weinig weerklank voor zijn ideeën. 'Het CDA heeft zich ontwikkeld tot een overwegend conservatieve partij die in afnemende mate verbinding heeft met de noties die bepalend zijn voor de toekomst.' De coalitie die nu in de maak is gaat volgens Wijffels, 'noch voor de landsmacht, noch voor de partij in de gewenste richting. Het zal de tegenstellingen in de maatschappij verscherpen in plaats van overbruggen.'

Hij sluit zich aan bij partijgenoot Frans Andriessen, die afgelopen zaterdag zei dat geplande coalitie de volgende stap is op weg naar een nieuwe afstraffing voor het CDA. Wijffels: 'Als wij als partij niet meer te bieden hebben dan dit, wat moeten we dan nog? In het spel van de democratie werkt het zo: als je opzij wordt geduwd door het electoraat, dan moet je eerst weer opnieuw gaan uitvinden wat je bijdrage kan zijn aan de samenleving. Dat is nu het meest logische gevolg van de verkiezingsuitslag.'

Volgens Wijffels is 'het Nederlandse politieke bestel zo versplinterd dat het niet meer in staat is om een adequaat landsbestuur te organiseren. En dan kom je uit bij de figuratie die nu speelt.' Het is het beste, meent hij, 'dat we in de loop van dit onderhandelingsproces tot de conclusie komen dat deze coalitie niet in het belang is van het land en van de partij'.